

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 23/2010-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť P. H., S., a M. Š., S., zastúpených advokátom JUDr. L. Š., Advokátska kancelária, Š., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2 T/16/2008 v spojení s postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 14/2009 a jeho rozhodnutím z 19. augusta 2009 sp. zn. 3 Ndt 14/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. H. a M. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. septembra 2009 faxom (doplnená 18. septembra 2009 predložením originálu) doručená sťažnosť P. H., S., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom

Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2 T/16/2008 v spojení s postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 14/2009 a jeho rozhodnutím z 19. augusta 2009 sp. zn. 3 Ndt 14/2009.

Ústavnému súdu bola 16. septembra 2009 faxom (doplnená 18. septembra 2009 predložením originálu) doručená zároveň sťažnosť M. Š., S., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2 T/16/2008 v spojení s postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 14/2009 a jeho rozhodnutím z 19. augusta 2009 sp. zn. 3 Ndt 14/2009.

Ústavný súd uznesením sp. zn. PLs. ÚS 8/09 zo 14. októbra 2009 v záujme hospodárnosti konania spojil obe veci sťažovateľov na spoločné konanie vzhľadom na to, že spolu skutkovo súvisia.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že na sťažovateľov bola 13. júna 2008 podaná obžaloba na vtedajší Špeciálny súd v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“) a ich vec bola v súlade s rozvrhom práce pridelená „zákonnému sudcovi“ – príslušnému senátu.

Na základe nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009, ktorým bol vyslovený nesúlad podstatnej časti zákona č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 458/2003 Z. z.“) s príslušnými článkami ústavy a záväznej medzinárodnej zmluvy stratil tento zákon k 17. júlu 2009 účinnosť, a preto podľa sťažovateľov „nie je možné ďalej konať v neskončených trestných veciach“.

Sťažovatelia uviedli, že na túto skutočnosť upozornili novovzniknutý špecializovaný trestný súd a žiadali ho o zrušenie určeného termínu „hlavného pojednávania pred už zaniknutým špeciálnym súdom“.

Poukázali na to, že podľa čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy právomoc rozhodovať o pridelení a preložení sudcov patrí do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej

len „súdna rada“), ktorá však doteraz nerozhodla o pridelení, dočasnom pridelení alebo preložení sudcov na špecializovaný trestný súd, a z tohto dôvodu neexistuje „zákonný sudca“, ktorý by mohol vykonať hlavné pojednávanie vo veci sťažovateľov.

Zriadený špecializovaný trestný súd však „*kontinuálne pokračoval*“ 3. augusta 2009 v hlavnom pojednávaní, ktoré odročil, a pretože žiadosť sťažovateľov o zrušenie termínu pojednávania posúdil ako ich návrh na odňatie a prikázanie veci, predložil ho spolu so spisom na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

Najvyšší súd 19. augusta 2009 vo veci predmetného návrhu rozhodol tak, že vec sťažovateľov špecializovanému trestnému súdu neodňal a v odôvodnení uviedol, že „*primárne je potrebné konštatovať, že podľa § 23 ods. 1 Tr. por. z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa. Sústavu súdov v Slovenskej republike tvorí Najvyšší súd, krajské a okresné súdy; Špeciálny súd či Špecializovaný trestný súd majú postavenie krajského súdu, ale zároveň sú súdom prvého stupňa, pričom odvolacím súdom je Najvyšší súd. V Slovenskej republike nie je zriadený iný súd v postavení krajského súdu, ktorý by bol zároveň sudom prvého stupňa, a preto neexistuje v súčasnosti možnosť vec odňať Špecializovanému trestnému súdu a prikázať ju inému trestnému súdu, lebo obdobný súd toho istého druhu a stupňa nie je zriadený.*

Najvyšší súd vzal do úvahy aj ustanovenie § 23 ods. 2 Tr. por., podľa ktorého iným súdom toho istého druhu a stupňa vo vzťahu k Špeciálnemu súdu sa rozumie krajský súd podľa osobitného predpisu. Takým súdom by mohol byť len Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorého sa však taktiež týkajú námietky vyjadrené obžalovaným o neústavnosti takéhoto rozhodnutia, k delegácii veci tomuto krajskému súdu návrh obžalovaných ani reálne nesmeroval.

Z týchto dôvodov aplikácia ustanovenia § 23 ods. 2 Tr. por. v rozhodovanej veci by bola irelevantná.

Základnou zostáva otázka, či Špecializovaný trestný súd, resp. v určitom smere aj Krajský súd v Banskej Bystrici je možné označiť za súdy zriadené v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a či Špecializovaný trestný súd je legálnym právnym nástupcom zrušeného Špeciálneho súdu.

V tomto základnom ryse musí byť vyriešená otázka ústavnosti zák. č 291/2009 Z. z. teda jeho súladu s Ústavou Slovenskej republiky. Najvyšší súd pripúšťa, že v tomto smere je potrebné vyriešiť mnohé ďalšie právne problémy, ale posúdenie spomínanej základnej otázky presahuje rámec trestného konania. O danej problematike sa musí rozhodnúť v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, a to na základe osobitných predpisov.“.

Sťažovatelia vyjadrili názor, že „Pokiaľ teda má Najvyšší súd SR pochybnosti o tom, či je zákon č. 291/2009 Z. z. v súlade s Ústavou SR, mal v zmysle čl. 144 ods. 2 ústavy podať návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1 ústavy na Ústavný súd SR a § 37 ods. 1 v spojení s § 18 ods. 1, písm. d) Zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov na vyriešenie predbežnej otázky významnej pre jeho rozhodnutie a nemal umožniť, aby vo veci konali sudcovia, ktorí nie sú zákonnými sudcami. Najvyšší súd však o takejto predbežnej otázke nerozhodol ani sám a hoc otázku vyriešenia súladu zákona č. 291/2009 Z. z. s ústavou označil za základnú, ani nepodal návrh na konanie pred Ústavným súdom a ani ju sám nevyriešil, pričom sa ňou odmietol zaoberať.“.

V postupe najvyššieho súdu videli sťažovatelia porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy „na spravodlivý proces“.

Sťažovatelia tiež poukázali na dôvodovú správu k zákonu č. 291/2009 Z. z. o Špecializovanom trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 291/2009 Z. z.“), podľa ktorej relevantné ustanovenia tohto zákona majú „zabrániť vzniku právneho vákua v období po uverejnení nálezu Ústavného súdu sp. zn. 17/08 z 20. mája 2009 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky v súvislosti s agendou špeciálneho súdu a zachovať princíp právnej istoty v súvislosti s doterajším rozhodovaním špeciálneho súdu“, a to zabezpečením kontinuity v rozhodovaní právoplatne neskončených vecí, ktoré ku dňu zverejnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 patrili do pôsobnosti špeciálneho súdu a ktoré dokončí špecializovaný trestný súd.

Sťažovatelia argumentovali, že s týmto nesúhlasia, pretože *„Princíp právnej istoty je vyjadrený v článku 1 ods. 1 ústavy (princíp materiálneho právneho štátu), pričom absolútnym princípom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 je presadenie koncepcie materiálneho, nie formálneho právneho štátu“*. Opierajúc sa o nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 vyslovili záver, že *«nie je možné práve v záujme právnej istoty kontinuálne pokračovať v činnosti tzv. „hybridného súdu“, ktorý v sebe inkorporuje prvky mimoriadneho súdneho orgánu, tak ako to predpokladala dôvodová správa a zakotvuje zákon č. 291/2009 Z. z., ktorý zriaďuje špecializovaný trestný súd»*.

Vo vzťahu k porušeniu základného práva na zákonného sudcu zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy postupom špecializovaného trestného súdu a postupom najvyššieho súdu sťažovatelia poukázali na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej je zákonným sudcom sudca, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon tejto funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený v súlade s rozvrhom práce súdu.

Argumentovali, že právomoc rozhodnúť o dočasnom alebo trvalom pridelení sudcu na konkrétny súd patrí výlučne súdnej rade, a to v zmysle zmocnenia čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy, ale aj podľa zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z. z.“), a preto postup špecializovaného trestného súdu, ktorého sudcovia neboli na tento súd *„preložený zákonom spomenutým spôsobom, t. j. rozhodnutím súdnej rady“*, je v rozpore s ústavou a zákonom a rovnako aj postup a rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorý sa s týmto porušením vo svojom rozhodnutí nevysporiadal.

Na tomto mieste použili sťažovatelia na podporu predložených argumentov svoju interpretáciu záverov rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 12/04. Rozhodnutie obsahuje názor ústavného súdu o možnosti zásahu do nezávislosti sudcov (zásahom do výkonu sudcovskej funkcie z hľadiska miesta jej výkonu) zmenou súdnych obvodov na základe čl. 143 ods. 2 ústavy (podľa ktorého ustanovenie súdov a súdnych obvodov možno zmeniť zákonom). Podľa sťažovateľov sa tento názor týka len novej súdnej

organizácie pri zachovaní sústavy súdov, keď sa do nej nezaraďuje nový súdny orgán, tak ako je to pri zákone č. 291/2009 Z. z., ktorý takýto nový súdny orgán zriadil.

Podľa sťažovateľov rozvrh práce v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“), ktorý má „*klúčový význam pre uplatnenie práva na zákonného sudcu*“, nebol vypracovaný pre špecializovaný trestný súd, a vzhľadom na to, že zákon č. 458/2003 Z. z. stratil účinnosť, podľa rozvrhu práce špeciálneho súdu nebolo možné postupovať.

Sťažovatelia uviedli, že *„pokračovaním v hlavnom pojednávaní a odročením hlavného pojednávania, špecializovaným trestným súdom v mojej trestnej veci, vedenej na Špeciálnom súde pod sp. zn. PK - 2T/16/2008 a tiež konaním a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. 3 Ndt 14/2009, ktorý neodňal moju trestnú vec sudcom, ktorí nie sú zákonnými sudcami, bez toho, aby vyriešil alebo dal podnet na vyriešenie predbežnej otázky, ktorú sám označil za základnú, došlo k porušeniu Ústavy v dotknutých článkoch, pretože v predmetnej trestnej veci konal sudca, resp. senát zložený zo sudcov, ktorý neboli o na novovzniknutý súdny orgán pridelení, resp. dočasne pridelení Súdnou radou, ktorej ako jedinej prislúcha táto právomoc ex constitutio a nemožno ju obmedziť, resp. obísť žiadnym zákonom. V podstate sa vytvoril právny stav, kedy si zákonodarca uzurpoval túto ústavnú právomoc Súdnej rady a sám pridelenil sudcov na Špecializovaný trestný súd. Zároveň namietaný senát nebol určený podľa rozvrhu práce v súlade so zákonom a predseda senátu nebol vymenovaný v súlade s § 815 ods. 1 Zákona č. 385/2000 Z. z., s ktorou namietanou skutočnosťou sa NS SR vo svojom rozhodnutí vôbec nevysporiadal.“*

Vo vzťahu k porušeniu práva sťažovateľov na prejednanie ich záležitosti súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovatelia dôvodili, že vzhľadom na to, že sudcovia senátu špecializovaného trestného súdu prejednávajúceho vec sťažovateľov neboli na výkon svojej funkcie pridelení v súlade so zákonom č. 385/2000 Z. z., teda súdnou radou, nie sú určení zákonným spôsobom, a teda zákonnosť súdu nie je založená na jeho zložení, tak ako to vyžaduje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, na základe čoho možno vyvodiť záver o porušení čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Odôvodnenie sťažnosti sťažovateľa doplnili aj argumentom, že v zmysle znenia zákona č. 291/2009 Z. z. malo dôjsť k „*prechodu výkonu súdnictva*“ zo špeciálneho súdu na špecializovaný trestný súd dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, teda dňom, keď stratilo ustanovenie § 1 zákona č. 458/2003 Z. z., ktorým bol špeciálny súd zriadený, účinnosť, a špeciálny súd preto v uvedený deň už súdnictvo vykonávať nemohol. Podľa sťažovateľov preto „*obsah výkonu súdnictva, ktorý týmto dňom na špecializovaný trestný súd mohol prejsť sa rovná prázdnej množine*“.

Zároveň poukázali na to, že účinkom vyhlásenia nálezu ústavného súdu o vyslovení nesúlady právneho predpisu s predpisom vyššej právnej sily je strata účinnosti tohto predpisu, jeho časti alebo ustanovenia, a to s účinkami *ex tunc*, keď sa na takýto predpis hľadí akoby „*nikdy nebol platný*“, čím sťažovateľa spochybnili prechod výkonu súdnictva zo špeciálneho súdu (zriadeného zákonom č. 458/2003 Z. z., ktorý stratil takýmto spôsobom účinnosť) na špecializovaný trestný súd.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľa žiadali, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil:

„*1. Postupom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku v konaní vedenom pod sp. zn. PK - 2T/16/2008 v spojení s postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. 3 Ndt 14/2009 bol porušený článok 48 ods. 1 a čl. 46 ods. 1,2 Ústavy SR a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ,*

2. Podľa § 56 ods. 3 písm. c) zákona č. 38/1993 Z. z. zakázal pokračovať špecializovanému trestnému súdu v porušovaní základného práva alebo slobody.

3. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. zrušil právoplatné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Ndt 14/2009 a vrátil mu vec na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľov prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovatelia namietali porušenie svojho základného práva na „*spravodlivý proces*“ podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež porušenie čl. 46 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 14/2009 a jeho rozhodnutím sp. zn. 3 Ndt 14/2009 z 19. augusta 2009, základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2 T/16/2008 v spojení s postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 14/2009 a jeho rozhodnutím sp. zn. 3 Ndt 14/2009 z 19. augusta 2009.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde ...

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. K namietanému porušeniu základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na prejednanie záležitosti súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2 T/16/2008

Sťažovatelia uviedli, že v ich trestnej veci, pôvodne vedenej na špeciálnom súde, pokračoval v rozhodovaní a vykonal hlavné pojednávanie senát špecializovaného trestného súdu, ktorého členovia neboli do svojich funkcií kreovaní ústavne konformným spôsobom. Sťažovatelia vychádzali z argumentov, že nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 bol vyslovený nesúlad zákona č. 458/2003 Z. z. a ustanovení ďalších relevantných právnych predpisov s príslušnými článkami ústavy a záväznej medzinárodnej zmluvy, na základe čoho zákon č. 458/2003 Z. z. ku dňu vyhlásenia predmetného nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 17. júla 2009 stratil účinnosť.

Trestnú vec sťažovateľov prevzal novovzniknutý súdny orgán – špecializovaný trestný súd zriadený zákonom č. 291/2009 Z. z. Sťažovatelia namietali, že vo veci konajúci senát špecializovaného trestného súdu, teda jeho členovia, neboli pridelení na tento súd súdnou radou tak, ako si to vyžaduje čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy a naň nadväzujúce ustanovenia § 11 ods. 1 a § 12 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z., a navyše tomuto senátu vec sťažovateľov nebola pridelená na základe vypracovaného rozvrhu práce v súlade s ustanovením § 51 zákona č. 757/2004 Z. z.

Námietka sťažovateľov sa teda netýka pochybení v procesnom postupe špecializovaného trestného súdu pri prerokovávaní veci sťažovateľov, ale poukazuje

na porušenie pravidiel ústavnosti a zákonnosti pri pridelení členov rozhodujúceho senátu na špecializovaný trestný súd.

Tak, ako to uvádza samotná dôvodová správa k zákonu č. 291/2009 Z. z., kontinuitu pri prechode právomoci špeciálneho súdu na špecializovaný trestný súd zabezpečil samotný zákon č. 291/2009 Z. z., ktorého čl. II novelizoval zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok účinný od 1. januára 2006“) tak, že za § 567e vložil § 567f, ktorý v odseku 1 zakotvil, že vo veciach, ktoré patria do pôsobnosti špecializovaného trestného súdu, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, je príslušný na konanie špecializovaný trestný súd, ak ďalej nie je ustanovené inak, a ktorého čl. XII novelizoval zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.) tak, že za § 18h vložil § 18i, ktorý ustanovil, že výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane prechodu správy majetku štátu, práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných obdobných právnych vzťahov a práv a povinností z osobných vzťahov sudcu k štátu prechádza dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky zo špeciálneho súdu na špecializovaný trestný súd.

Podľa čl. 143 ods. 1 ústavy sústavu súdov tvoria najvyšší súd a ostatné súdy.

Podľa čl. 143 ods. 2 ústavy podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon.

Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti na základe výkladu čl. 148 ods. 1 ústavy v spojení čl. 143 ods. 2 ústavy judikoval, že okrem zmeny súdnych obvodov možno zákonom zmeniť aj ustanovenie súdov (PL. ÚS 12/04).

Opierajúc sa o túto judikatúru možno jednoznačne konštatovať, že k prechodu sudcov špeciálneho súdu na špecializovaný trestný súd došlo na základe zákona, ktorého prijatie má výslovnú oporu v texte ústavy, konkrétne v čl. 143 ods. 2 ústavy, ktorý umožňuje upraviť existujúcu súdnu sústavu aj zriadením nového súdneho orgánu. Prijatie

takéhoto zákona majúceho výslovnú oporu v texte ústavy môže mať za následok aj prechod sudcu na iný súd (PL. ÚS 12/04).

Podľa dôvodovej správy mal novozriadený špecializovaný trestný súd kontinuálne nadviazať na činnosť špeciálneho súdu, takto okrem prechodu právomoci rozhodovania neskončených vecí prerokovávaných pôvodne pred špeciálnym súdom na špecializovaný trestný súd bola nepochybne táto nadväznosť spojená aj s prebratím vypracovaného rozvrhu práce špeciálneho súdu stanovujúceho harmonogram pridelenia prerokovávaných vecí.

Možno teda vyvodit' záver, že senát špecializovaného trestného súdu prerokujúci vec s'ťažovateľov bol kreovaný v súlade so zákonom, určený zákonným rozvrhom práce, v zmysle zmocnenia relevantných ustanovení zákona č. 291/2009 Z. z., prostredníctvom ktorých je v danom konkrétnom prípade s'ťažovateľov ústavná požiadavka prerokovania veci zákonným sudcom dodržaná.

S'ťažovatelia teda namietali neústavnosť postupu zákonodarcu, ktorý si podľa nich osvojil právomoc patriacu podľa ústavy výlučne súdnej rade a rozhodol sám o pridelení sudcov pre novovzniknutý súdny orgán. Mimo rámca uvedených námietok týkajúcich sa porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 dohovoru predostreli s'ťažovatelia aj názor o porušení princípu právnej istoty vyjadreného v čl. 1 ods. 1 ústavy, kontinuálnym pokračovaním špecializovaného trestného súdu v činnosti špeciálneho súdu, ktorého zriadenie nebolo v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd zdôrazňuje, že vychádza z prezumpcie ústavnosti všetkých ustanovení zákona č. 291/2009 Z. z. a nemôže v rámci konania o s'ťažnostiach fyzických a právnických osôb podľa § 49 a nasledujúcich zákona o ústavnom súde skúmať ústavnosť predmetného právneho predpisu. Priestor na riešenie uvedenej otázky poskytuje iba konanie o súlade právnych predpisov podľa § 37 a nasl. zákona o ústavnom súde, na iniciovanie ktorého navyše v zmysle právnej úpravy [§ 37 ods. 1 s odkazom na § 18 ods. 1 písm. a) až f) zákona o ústavnom súde] nie sú s'ťažovatelia aktívne procesne legitimovaní.

Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že námietka s'ťažovateľov o porušení ich práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a

práva na prejednanie ich záležitosti súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2 T/16/2008 je zjavne neopodstatnená.

Sťažovateľmi nastolená otázka právnej úpravy spôsobu prechodu výkonu súdnictva zo špeciálneho súdu na špecializovaný trestný súd v zmysle čl. XII ods. 2 zákona č. 291/2009 Z. z. je otázkou výkladu predmetného ustanovenia, ktorý presahuje rámec konania o sťažnostiach fyzických a právnických osôb podľa § 49 a nasledujúcich zákona o ústavnom súde a ktorý navyše nepatrí do právomoci ústavného súdu, preto sa touto otázkou ústavný súd nemohol zaoberať a ani nezaoberal.

Nad rámec vo vzťahu k námietke sťažovateľov, ktorou spochybnili prechod výkonu súdnictva zo špeciálneho súdu na špecializovaný trestný súd odvolávajú sa na spätné účinky nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 na nesúladný zákon č. 458/2003 Z. z., konkrétne na fikciu o neexistencii predmetného právneho predpisu v platnom právnom poriadku, a teda neexistenciu rozhodovacej právomoci špeciálneho súdu, ktorá mala kontinuálne prejsť na novozriadený špecializovaný trestný súd, ústavný súd poukazuje na výslovné ustanovenie bodu 9 odôvodnenia predmetného nálezu ústavného súdu, podľa ktorého „Rozhodnutie ústavného súdu má vo vzťahu k preskúmaným právnym predpisom účinky ex nunc“.

2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 46 ods. 2 ústavy, základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na prejednanie záležitosti súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 14/2009 a jeho rozhodnutím sp. zn. 3 Ndt 14/2009 z 19. augusta 2009

Sťažovatelia uviedli, že ich žiadosť o zrušenie určeného termínu hlavného pojednávania, adresovanú špecializovanému trestnému súdu, opretú o argumentáciu prekážky ďalšieho konania vo veci sťažovateľov pôvodne vedenú pred špeciálnym súdom z dôvodu zániku účinnosti zákona č. 458/2003 Z. z. posúdil špecializovaný trestný súd ako

návrh na odňatie a prikázanie veci podľa § 23 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 a postúpil ho najvyššiemu súdu. O podanom návrhu najvyšší súd rozhodol tak, že vec sťažovateľov špecializovanému trestnému súdu neodňal. Sťažovatelia uviedli, že najvyšší súd vo svojom uznesení označil ako základnú otázku súladu zákona č. 291/2009 Z. z. s ústavou, touto otázkou sa však nezaoberal a nepostupoval ani v zmysle čl. 144 ods. 2 ústavy, teda neprerušil svoje konanie a nepodal ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, nevysporiadal sa s argumentmi sťažovateľov uvedenými v žiadosti o zrušenie termínu pojednávania, v čom sťažovatelia videli porušenie svojho „... práva na spravodlivý proces a práva na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia“ podľa „čl. 46 ods. 1,2 ústavy“, základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd preskúmal postup a rozhodnutie najvyššieho súdu, aby zistil, či účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 14/2009 sú zlučiteľné s limitmi sťažovateľmi označeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého porušenie namietajú.

Najvyšší súd vo svojom uznesení uviedol, že podstatou predloženého návrhu na odňatie a prikázanie veci je názor sťažovateľov, že „Špecializovaný trestný súd nie je legálnym právnym nástupcom špeciálneho súdu, a to najmä z pohľadu jeho personálneho zloženia“, ktorý sťažovatelia odôvodnili s poukazom na nález ústavného súdu „*týkajúci sa Špeciálneho súdu*“, ako aj na ustanovenia ďalších relevantných právnych predpisov, z ktorých vyvodili, že sudcovia špeciálneho súdu sa po zániku uvedeného súdu nestali „*automaticky*“ sudcami špecializovaného trestného súdu, preto nie je možné považovať ich v prerokúvanej veci sťažovateľov za zákonných sudcov.

Najvyšší súd zdôraznil, že podľa ustanovenia § 23 ods. 1 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 jednou z podmienok „*delegácie*“, ktorá musí byť splnená, je existencia súdu, ktorému má byť vec pridelená, ktorý je zároveň súdom toho istého stupňa a druhu ako súd, ktorému sa vec odníma. Špecializovaný trestný súd má postavenie krajského súdu a je zároveň súdom prvého stupňa. V sústave súdov Slovenskej republiky však neexistuje iný súd v postavení krajského súdu, ktorý by bol zároveň súdom prvého

stupňa, čo v prípade veci sťažovateľov vylučuje možnosť jej odňatia špecializovanému trestnému súdu.

Zároveň sa v odôvodnení uvádza, že najvyšší súd vzal do úvahy aj ustanovenie § 23 ods. 2 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006, podľa ktorého súdom toho istého druhu a stupňa vo vzťahu k špeciálnemu súdu je krajský súd podľa osobitného predpisu, a to Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorého sa však týkajú námietky sťažovateľov „o neústavnosti takéhoto rozhodnutia“, a že k prideleniu veci tomuto súdu návrh sťažovateľov ani reálne nesmeroval.

Najvyšší súd uznal relevanciu otázky ústavnosti zákona č. 291/2009 Z. z., ktorým bol špecializovaný trestný súd zriadený, no zároveň konštatoval, že jej riešenie presahuje rámec trestného konania vo veci sťažovateľov.

Najvyšší súd na základe uvedeného odôvodnenia vyslovil záver o neodňatí veci sťažovateľov špecializovanému trestnému súdu.

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádza z toho, že primárnou úlohou v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy nie je podávať výklad právnych predpisov, ktoré všeobecný súd v dotknutom konaní pred ním aplikuje. Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy) a ústavný súd iba posudzuje, či príslušný výklad právnej normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu (v danej veci ustanovenia § 23 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006) je racionálne akceptateľný alebo či nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu.

Ústavný súd tiež pripomína, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy na základe výkladu a použitia relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu,

že ich právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

Najvyšší súd sa vo svojom rozhodnutí zameril na vyriešenie otázky existencie iného súdu s totožnou vecnou a funkčnou príslušnosťou vo vzťahu k špecializovanému trestnému súdu a skonštatoval, že v sústave súdov Slovenskej republiky takýto súd neexistuje. K riešeniu otázky o danosti dôležitého dôvodu pre odňatie veci z dôvodu jeho právnej irelevancie za daných okolností nepristúpil.

Najvyšší súd uznal, že otázka ústavnosti a legálnosti právneho nástupníctva špecializovaného trestného súdu je síce otázkou podstatnou, zároveň však uviedol, že presahuje rámec trestného konania, čím nepriamo skonštatoval, že nie je otázkou riešiacou danosť dôvodov pre odňatie veci v zmysle ustanovení § 23 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006. Logicky z toho vyplýva, že nešlo o otázku charakteru predbežnej otázky pre toto konanie, ktorej potreba vyriešenia by zakladala povinnosť najvyššieho súdu postupovať podľa čl. 144 ods. 2 ústavy, tak ako to tvrdia sťažovatelia.

V namietanom konaní a prijatom uznesení sp. zn. 3 Ndt 14/2009 z 19. augusta 2009 najvyšší súd prostredníctvom interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 týkajúcich sa inštitútu odňatia a prikázania veci (§ 23 citovaného zákona) vyvodil záver o nesplnení podmienky pre odňatie veci a jej pridelenie inému súdu (neexistencia súdu rovnakej funkčnej a vecnej príslušnosti akú má špecializovaný trestný súd).

Najvyšší súd preskúmal námietky sťažovateľov tvoriace obsah návrhu na „delegáciu“ veci sťažovateľov, logickým výkladom a aj keď stručným, ale vyčerpávajúcim odôvodnením dospel k záveru o neodňatí veci. Relevantným konštatovaniam najvyššieho súdu predchádzal racionálny, a teda ústavne konformný výklad relevantnej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu a na základe ktorého bol ustálený dôvod na nevyhovenie návrhu sťažovateľov.

Odôvodnenie uznesenia sp. zn. 3 Ndt 14/2009 z 19. augusta 2009 tak predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, lebo najvyšší súd v potrebnej miere vysvetlil, na základe akých právnych úvah rozhodol.

V závere ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy. Z tohto postavenia mu preto v okolnostiach prípadu neprislúchalo posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému najvyšší súd pri interpretácii a aplikácii zákona dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či jeho rozhodnutie spĺňalo požiadavku konformnosti s obsahom čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel k záveru, že námietka sťažovateľov o porušení ich práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Ndt 14/2009 a jeho rozhodnutím sp. zn. 3 Ndt 14/2009 z 19. augusta 2009 je zjavne neopodstatnená a v nadväznosti na tento záver posúdil v súvisiacom rámci ako zjavne neopodstatnenú aj námietku porušenia základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na prejednanie záležitosti súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd sa vysporiadal aj so sťažovateľmi namietaným porušením čl. 46 ods. 2 ústavy vo vzťahu k postupu a rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ndt 14/2009 z 19. augusta 2009 a konštatuje, že čl. 46 ods. 2 ústavy je na napadnutý postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktorý nekonal a nerozhodoval vo veci sťažovateľov podľa piatej časti zákona č. 99/963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, t. j. podľa ustanovení upravujúcich správne súdnictvo, zjavne neaplikovateľný, a z tohto dôvodu je sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená pre neexistenciu priamej súvislosti medzi namietanými skutočnosťami a základným právom, porušenie ktorého sťažovateľa namietali (napr. I. ÚS 12/01, I. ÚS 44/03).

Na základe všetkých uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2010